

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق تحریم

تألیف:

ریچارد گوردون

میشل اسمیت

تام کورنل

ترجمه:

سعید باغبان کندری

مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی

تهران - ۱۴۰۰

فهرست نویسی

سرشناسه: گوردون، ریچارد جان فرانسیس، ۱۹۴۸-م.
عنوان و نام پدیدآور: حقوق تحریم/ تألیف: ریچارد گوردون- میشل اسمیت- تام کورنل؛ مترجم: سعید باغبان کندری؛ [برای] مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، اداره چاپ و انتشارات، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۰۴ ص.
شابک: ۹-۴-۹۸۶۰۶-۶۲۲-۹۷۸
بها: ۷۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

موضوع: تحریم (حقوق بین‌الملل)

موضوع: Sanctions (International Law)

موضوع: سازمان ملل متحد - تحریم

موضوع: United Nations - Sanctions

موضوع: تحریم اقتصادی آمریکا

موضوع: Economic sanctions, American

موضوع: تحریم اقتصادی انگلستان

موضوع: Economic sanctions, British

موضوع: تحریم اقتصادی اروپا

موضوع: Economic sanctions, European

شناسه افزوده: اسمیت، میشل

شناسه افزوده: کورنل، تام

شناسه افزوده: باغبان کندری، سعید، ۱۳۷۱-، مترجم

شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. اداره چاپ و انتشارات.

رده بندی کنگره: KZ۶۳۷۳

رده بندی دیویی: ۳۴۱/۵۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۶۴۲۰

حقوق تحریم

تألیف: ریچارد گوردون، میشل اسمیت، تام کورنل

مترجم: سعید باغبان کندری

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

ویراستار ادبی: احسانه محمدحسن زارع

صفحه‌آرایی: سیما سعیدی

صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

اداره چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۸۳۲۵۶۵، نمابر: ۲۲۲۹۷۰۲۹

فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی

تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲

فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۳۱۵، تلفن فاکس: ۰۲۱-۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۳۰۴۳۷۱

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار مترجم
۱۳	پیشگفتار قاضی پروست
۱۷	پیشگفتار مؤلفان
۱۹	مقدمه
۲۱	چیستی تحریم
۲۵	منابع حقوقی تحریم
۳۰	نظام‌های تحریمی
۳۰	ساختار کتاب

بخش اول؛ نظام‌های تحریمی و چگونگی عملکرد آن‌ها

۳۵	فصل اول- تحریم‌های ملل متحد
۳۵	مقدمه
۳۶	مبنای حقوقی تحریم‌های ملل متحد
۳۶	تحریم‌های ملل متحد از منظر حقوق بین‌الملل
۴۳	انواع تدابیر تحریمی
۴۳	انسداد دارایی
۴۴	تحریم‌های تسلیحاتی
۴۴	منع ارسال کالا
۴۴	ممنوعیت مسافرتی
۴۵	تحریم‌های دیپلماتیک
۴۵	تأسیس نظام‌های تحریمی ملل متحد
۴۶	اعمال تدابیر تحریمی
۴۸	تعامل با سایر نهادها
۴۹	محتوا و تفسیر

۴۹	سازوکار نظام‌های تحریمی ملل متحد.....
۵۰	کمیته‌های تحریمی ملل متحد.....
۵۰	قرار دادن نام اشخاص در فهرست تحریم.....
۵۲	معافیت‌ها.....
۵۳	تیم نظارتی / گروه کارشناسی.....
۵۳	مورد مطالعاتی: نظام ۱۷۱۸ (کره شمالی).....
۵۵	تفسیر قطعنامه‌های شورای امنیت.....
۵۷	خلاصه‌ای از تاریخ تحریم‌های شورای امنیت.....
۶۲	مهم‌ترین منابع.....
۶۳	فهرست نظام‌های تحریمی ملل متحد.....
۶۵	فصل دوم- تحریم‌های اتحادیه اروپا.....
۶۵	مقدمه.....
۶۷	مبنای حقوقی تحریم‌های اتحادیه اروپا.....
۶۷	تحریم در حقوق اتحادیه اروپا.....
۷۱	فرآیند وضع و اعمال تحریم‌ها در اتحادیه اروپا.....
۷۴	اصلاح و به‌روزرسانی تدابیر تحریمی اتحادیه اروپا.....
۷۴	اصلاح فهرست اشخاص معین.....
۷۵	اصلاحات ماهوی تدابیر محدودیت‌ساز.....
۷۶	اعمال قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد در اتحادیه اروپا.....
۷۸	محتوا و تفسیر.....
۷۹	مقررات مشترک تدابیر محدودیت‌ساز در اسناد قانونی اتحادیه اروپا.....
۷۹	تحریم‌های مالی.....
۸۲	ممنوعیت‌های تسلیحاتی.....
۸۴	ممنوعیت‌های مسافرتی.....
۸۴	معافیت‌ها و تخفیف‌ها.....
۸۵	قید عدم مسئولیت.....
۸۶	قید عدم مطالبه.....
۸۶	دور زدن.....
۸۸	تفسیر اسناد قانونی اتحادیه اروپا حاوی تدابیر محدودیت‌ساز.....
۸۹	صلاحیت دادگاه‌های اروپایی جهت تفسیر و بررسی تدابیر محدودیت‌ساز.....
۹۰	اصول کلی تفسیر.....
۹۲	مهم‌ترین منابع.....

۹۵	فصل سوم- تحریم‌های بریتانیا
۹۵	مقدمه
۹۸	برگزیت
۹۹	قانون تحریم‌ها و ضد پول شویی ۲۰۱۸
۱۰۴	تحریم‌های مالی بریتانیا
۱۰۴	شمای کلی
۱۰۶	اعمال
۱۰۷	تحریم‌های مالی بین‌المللی
۱۰۸	تحریم‌های مالی ملل متحد
۱۰۸	تحریم‌های مالی اتحادیه اروپا
۱۰۹	تحریم‌های مالی داخلی
۱۱۰	قانون انسداد دارایی تروریسم ۲۰۱۰
۱۱۴	قانون مبارزه با تروریسم ۲۰۰۸
۱۱۵	قانون ضد تروریسم، جرم و امنیت ۲۰۰۱
۱۱۶	تفسیر
۱۱۷	صلاحیت
۱۱۸	ممنوعیت‌های پایه
۱۲۰	مالکیت و کنترل
۱۲۱	الزامات اطلاع‌رسانی
۱۲۲	سایر محدودیت‌ها
۱۲۲	سوریه
۱۲۲	روسیه/اوکراین
۱۲۴	معافیت و مجوزدهی
۱۲۴	مجوزها
۱۲۵	مجوزدهی جهت تحریم‌های مالی اتحادیه اروپا
۱۲۸	مجوزدهی در قضایای تروریستی
۱۳۰	مجازات و اجرای آن‌ها
۱۳۲	مجازات کیفری
۱۳۳	مجازات مدنی
۱۳۵	ممنوعیت مسافرتی
۱۳۵	بررسی اجمالی
۱۳۶	اعمال

۱۳۷ ممنوعیت‌های مسافرتی بین‌المللی
۱۳۷ ممنوعیت مسافرتی در خصوص کره شمالی
۱۳۸ ممنوعیت‌های مسافرتی در خصوص سوریه
۱۳۹ ممنوعیت مسافرتی داخلی
۱۳۹ محرومیت اتباع منطقه اقتصادی اروپایی
۱۴۰ محرومیت اتباع سایر کشورها
۱۴۰ مهم‌ترین منابع

فصل چهارم - تحریم‌های ایالات متحده ۱۴۵

۱۴۵ مقدمه
۱۴۷ مبنای حقوقی تحریم‌های ایالات متحده
۱۴۷ برنامه‌های تحریمی ایالات متحده
۱۵۱ اعمال تدابیر تحریمی بین‌المللی
۱۵۲ صلاحیت
۱۵۴ تحریم‌های فراسرزمینی
۱۵۴ صادرات مجدد کالاهایی که منشأ آمریکایی دارند
۱۵۴ شعبات فرعی که اکثریت مالکیت آن متعلق به شخص آمریکایی باشد
۱۵۵ تسبیب نقض تحریم‌ها در ایالات متحده
۱۵۵ تحریم‌های ثانویه
۱۵۶ محتوا و تفسیر
۱۵۷ تحریم‌های مالی
۱۵۸ کنترل معاملات
۱۵۸ ارسال کالا با منشأ آمریکایی
۱۵۹ تسهیل
۱۶۰ مجوزدهی و معافیت‌ها
۱۶۳ مجازات و اجرای آن‌ها
۱۶۳ مجازات مدنی
۱۶۵ محاسبه میزان جریمه
۱۶۵ مصالحه
۱۶۵ مجازات کیفری
۱۶۶ مهم‌ترین منابع

بخش دوم؛ دادخواهی علیه تدابیر تحریمی

فصل پنجم- دادخواهی علیه تدابیر تحریمی در ملل متحد.....	۱۷۱
نظام‌های تحریمی ملل متحد.....	۱۷۱
مقدمه	۱۷۸
بررسی تحریم‌های ملل متحد.....	۱۸۲
نقطه تماس خروج از فهرست	۱۸۳
دفتر دادستانی.....	۱۸۶
چشم‌انداز	۱۹۰
فصل ششم- دادخواهی علیه تدابیر تحریمی در اتحادیه اروپا.....	۱۹۵
قوانین و رویه قضایی اتحادیه اروپا در حوزه تحریم	۱۹۵
بررسی اجمالی	۲۱۰
مسائل مقدماتی	۲۱۴
سمت	۲۱۵
زمان‌بندی ارائه دادخواست به دادگاه عمومی	۲۱۶
اصول اساسی	۲۱۷
دادخواهی علیه تدابیر هدفمند	۲۱۷
حمایت قضایی مؤثر	۲۱۸
حق بر دفاع	۲۱۹
کیفیت ادله و افشای آن‌ها نزد اشخاص ذی‌ربط.....	۲۱۹
لزوم بیان دلایل	۲۲۰
الزامات بیانیه دلایل	۲۲۰
محدود کردن ناعادلانه یا نامتناسب حقوق بنیادین.....	۲۲۱
دلایل غیرمستدل و خطای آشکار در ارزیابی.....	۲۲۲
تجاوز به انتظارات مشروع خواهان.....	۲۲۳
سوءاستفاده از اختیارات	۲۲۴
دادخواهی علیه تدابیر تحریمی عام (غیر هدفمند).....	۲۲۴
آیین دادرسی دادگاه‌ها	۲۲۶
دادرسی غیرعلنی اسناد	۲۲۶
قرار دادن مجدد نام اشخاص در فهرست تحریم‌ها	۲۲۷
قرار موقت تأمینی	۲۲۸
فرجام‌خواهی	۲۲۹

۲۲۹	ادعای خسارت.....
۲۳۰	جدی بودن نقض.....
۲۳۱	واقعی بودن نقض.....
۲۳۱	وجود رابطه علیت.....
۲۳۲	آینده.....
۲۳۲	برگزیت.....
۲۳۳	برنامه جامع اقدام مشترک (برجام).....
۲۳۴	سایر تغییرات در سیاست‌های تحریمی اتحادیه اروپا.....
۲۳۷	فصل هفتم- دادخواهی علیه تدابیر تحریمی در بریتانیا
۲۳۷	قوانین و رویه قضایی بریتانیا در حوزه تحریم.....
۲۵۷	شمای کلی.....
۲۶۰	مسائل مقدماتی.....
۲۶۰	دادرسی غیرعلنی اسناد.....
۲۶۲	افشا.....
۲۶۳	قرار موقت.....
۲۶۴	ضابطه <i>American Cyanamid</i>
۲۶۵	ضابطه <i>Zuckerfabrik</i>
۲۶۵	تحریم‌های یک‌جانبه بریتانیا.....
۲۶۷	دادخواهی علیه تدابیر تحریمی ذیل «قانون مقابله با تروریسم ۲۰۰۸».....
۲۶۸	ادله ماهوی.....
۲۶۹	ادله آیینی.....
۲۷۰	دادخواهی علیه تحریم‌های وضع شده ذیل «قانون انسداد دارایی تروریسم ۲۰۱۰».....
۲۷۲	دادخواهی علیه تدابیر تحریمی ذیل «قانون تحریم‌ها و مبارزه با پول شویی ۲۰۱۸».....
۲۷۳	تحریم‌های چندجانبه.....
۲۷۴	دادخواهی علیه شیوه اعمال تدابیر تحریمی بین‌المللی در بریتانیا.....
۲۷۵	دادخواهی علیه «فرمان تروریسم ۲۰۰۶».....
۲۷۵	دادخواهی علیه «فرمان القاعده و طالبان ۲۰۰۶».....
۲۷۹	دادخواهی علیه مشارکت بریتانیا در فرایند تصمیم‌گیری بین‌المللی جهت وضع تدابیر تحریمی.....
۲۸۲	برگزیت.....
۲۸۲	جبران خسارت.....
۲۸۳	افشا.....
۲۸۴	پیش‌شرط‌ها و اصول کلی.....

آینده ۲۸۶

فصل هشتم- دادگاه اروپایی حقوق بشر ۲۸۹

قوانین مندرج در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و رویه قضایی دادگاه اروپایی حقوق بشر در حوزه تحریم ۲۸۹

شمای کلی ۲۹۴

مسائل صلاحیتی ۲۹۷

سیمت ۲۹۷

توسل به تمام مراجع صالحه دادخواهی داخلی ۲۹۸

دادرسی‌های بین‌المللی موازی ۲۹۹

زمان بندی ۳۰۰

صلاحیت ۳۰۰

صلاحیت شخصی ۳۰۰

صلاحیت موضوعی ۳۰۲

صلاحیت قلمرویی ۳۰۲

صلاحیت زمانی ۳۰۲

قرار موقت ۳۰۳

اصول اساسی ۳۰۳

فرض بوسفر ۳۰۳

تعهدات رقیب در حقوق بین‌الملل ۳۰۶

تداخل تدابیر تحریمی با حقوق مندرج در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر ۳۱۰

حق بر مالکیت ۳۱۱

حق بر جبران خسارت قضایی مؤثر ۳۱۳

حق بر زندگی خصوصی و خانوادگی ۳۱۵

حق بر آزادی ۳۱۷

حق بر آزادی جابجایی ۳۱۸

جبران خسارات ۳۱۹

آینده ۳۲۰

فصل نهم- دادخواهی علیه تحریم‌ها در ایالات متحده ۳۲۱

قوانین و رویه قضایی در ایالات متحده ۳۲۱

شمای کلی ۳۲۶

مسائل مقدماتی ۳۲۷

سیمت ۳۲۷

۳۲۸.....	حمایت قانون اساسی از حقوق اشخاص
۳۲۹.....	محدودیت‌های زمانی
۳۲۹.....	اصول اساسی
۳۲۹.....	تجدیدنظر اداری
۳۳۱.....	اطلاع‌رسانی
۳۳۲.....	فرصت استماع
۳۳۳.....	بررسی قضایی
۳۳۴.....	استاندارد بررسی
۳۳۵.....	سوابق اداری و استفاده از اسناد محرمانه
۳۳۶.....	جبران خسارت

بخش سوم؛ تحریم‌ها و کسب‌وکارها

۳۴۱.....	فصل دهم- تحریم‌ها و قراردادهای
۳۴۱.....	مقدمه
۳۴۲.....	ممنوعیت‌ها
۳۴۵.....	اختلافات قراردادی
۳۴۶.....	تحریم‌ها با تأثیر مستقیم در انگلستان و ولز
۳۴۶.....	قید عدم مسئولیت
۳۴۷.....	قید عدم مطالبه
۳۴۹.....	غیرقانونی شدن غیرمنتظره و انتفای قرارداد
۳۵۲.....	حقوق بشر
۳۵۳.....	تحریم‌های اعمال و اجراشده توسط دولت‌های ثالث
۳۵۴.....	قید تحریم
۳۵۴.....	فرس‌ماژور
۳۵۶.....	درج قید تحریم در قرارداد

فصل یازدهم- اعمال تحریم‌ها توسط بخش خصوصی.....

۳۵۹.....	مقدمه
۳۶۳.....	برگزیت
۳۶۴.....	تحریم‌های مالی
۳۶۴.....	شمای کلی تحریم‌های مالی بریتانیا
۳۶۵.....	دامنه شمول قوانین تحریمی مالی بریتانیا

۳۶۶.....	ممنوعیت‌های پایه.....
۳۶۹.....	سایر ممنوعیت‌ها.....
۳۶۹.....	الزام به گزارش‌دهی.....
۳۷۱.....	الزام به پایبندی.....
۳۷۳.....	مجازات و اجرای احکام در بریتانیا.....
۳۷۵.....	کنترل‌های صادرات.....
۳۷۵.....	شمای کلی کنترل‌های صادرات.....
۳۷۷.....	دامنه شمول قوانین کنترل صادرات بریتانیا.....
۳۷۸.....	الزامات پایبندی.....
۳۷۹.....	مجازات و اجرای احکام مربوط به قوانین کنترل صادرات بریتانیا.....
۳۸۰.....	تحریم‌های ایالات متحده برای کسب‌وکارهای غیرآمریکایی.....
۳۸۰.....	اجرای احکام مربوط به نقض تحریم‌های ایالات متحده توسط اشخاص غیرآمریکایی.....
۳۸۱.....	پردازش تراکنش‌های مربوط به دلار آمریکا.....
۳۸۳.....	تسبیب نقض تحریم‌ها در ایالات متحده.....
۳۸۵.....	TABLE OF CASES
۳۹۱.....	TABLE OF LEGISLATIONS

پیشگفتار مترجم

بیش از نیم قرن است که مردم ایران به صورت مستقیم و غیرمستقیم از تحریم‌های یک‌جانبه و چندجانبه متأثر بوده و در این راستا هزینه‌های مادی و معنوی قابل توجهی متحمل شده‌اند. ۳۰ مرداد ۱۳۳۰ (۲۲ اوت ۱۹۵۱)، اولین مجموعه از تحریم‌های اقتصادی را بریتانیا در واکنش به روی کار آمدن محمد مصدق به عنوان نخست‌وزیر و متعاقباً ملی سازی صنعت نفت، به صورت یک‌جانبه علیه ایران وضع کرد. با استفاده از این تحریم‌ها، صادرات کالاهای اساسی بریتانیا از جمله شکر و فولاد به ایران ممنوع و دارایی‌های نقدی ایران نزد بانک‌های این کشور مسدود شد. پس از آن در سال ۱۹۸۰ (یک سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی)، اولین دور از تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده آمریکا در واکنش به تصرف سفارت این کشور در تهران، علیه ایران وضع شد. از آن زمان به بعد ملت ایران بارها توسط دولت‌ها و نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی، با بهانه‌های مختلف هدف انواع تحریم‌ها قرار گرفت. سرشت سیاسی تحریم‌هایی که تاکنون توسط نهادهای ملی و بین‌المللی علیه ایران و یا سایر موجودیت‌ها اعمال شده است، انکارناپذیر است. تحریم‌ها همواره به عنوان ابزاری سیاسی جهت تغییر رفتار بازیگران مختلف در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. با وجود این امروزه به‌طور فزاینده‌ای شاهد اختلاط مسائل سیاسی و حقوقی در موضوعات مبرم بین‌المللی هستیم. کتاب حقوق تحریم (Sanctions Law) نوشته آقای ریچارد گوردون و همکاران، از جمله معدود آثار ارزشمندی است که در آن تلاش شده است تا نقش حقوق در جهان تحریم‌ها بررسی شود. در این کتاب اهم تحولات در حوزه حقوق تحریم تا سال ۲۰۱۸، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. با توجه به اینکه این حوزه از حقوق با سرعت قابل توجهی در حال تغییر و دگرگونی است، از سال ۲۰۱۸ تا زمان انتشار نسخه ترجمه شده این کتاب به زبان فارسی رویدادهای متعددی در این حوزه رخ داده است. لذا در نسخه فارسی کتاب تلاش شده است تا تحولات مربوطه تا ابتدای سال ۲۰۲۱ به نحو مقتضی (در زیرنویس) بررسی شوند تا از این طریق داده‌های به‌هنگام‌تری در اختیار مخاطبان این کتاب قرار گیرد.

زمستان ۱۳۹۹ (ژانویه ۲۰۲۱)

سعید باغبان کندری

پژوهشگر دکتری حقوق بین‌الملل

دانشگاه تهران

